

УДК 371.13(4)

БУДАК В.Д.

м. Миколаїв, Україна

## МІЖКУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ЧИННИК СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

*У статті висвітлено проблеми міжнародної діяльності сучасного вищого навчального закладу як необхідної умови забезпечення пріоритету освіти у глобальному масштабі. Автор розглядає напрямки співробітництва університету з різними світовими організаціями для успішної міжкультурної комунікації в галузі освіти й науки.*

*Ключові слова: міжнародна діяльність, інтеграція, міжкультурна комунікація, цивілізація, національна система освіти.*

**Постановка проблеми в загальному вигляді.** Проблеми інтернаціоналізації та інтеграції світової освіти вже протягом ряду років є предметом активних дискусій як в закордонній, так і у вітчизняній науці. Під впливом великих політико-економічних змін у світі відбувається еволюція ціннісних систем багатьох країн. З огляду на глобальні виклики людства сучасна освіта набуває все більш глобального, загальносвітового характеру.

Це пов'язано, в першу чергу, з тим, що сьогодні знання отримує новий суспільний вимір, як один із факторів суспільного розвитку, формування політичної стабільності у світі. Безпосередньо для освіти нова роль навчального закладу, де формуються і реалізуються зовнішні та внутрішні умови для розвитку особистості в процесі засвоєння цінностей як національної, так і світової культури, стала потужним стимулом інтернаціоналізації та інтеграції.

Таким чином, на етапі переходу до постіндустріального суспільства стає очевидним, що тільки консолідація потенціалу світової освіти і науки, поступовий розвиток міжнародної інтеграції у цих сферах здатні забезпечити реальний пріоритет знання як провідного ресурсу розвитку в глобальному масштабі.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми.** Вітчизняні і зарубіжні дослідники (О.Васильєв, О.Власюк, Н.Гуляєва, М.Згуровський, В.Ситник, Д.Солов'яненко, Г.Шер, Д.Штюдеманн) відмічають посилення міжнародної складової розвитку окремих елементів освіти – національних, регіональних освітніх систем. Це не означає втрати власної самобутності. Йдеться про формування у процесі міжкультурної взаємодії нового міжнародного освітянського середовища, де у найбільш ефективних формах можна реалізувати національні інтереси учасників та здійснити спільний пошук шляхів вирішення проблем, що мають важливе значення для цивілізації у цілому.

**Формулювання цілей статті.** У сучасних умовах практика реалізації діяльності вищої школи у світовому просторі приводить до розуміння необхідності об'єднання зусиль різних за формою та структурою організацій

для вирішення широкого кола питань у сфері освіти. У статті ми поставили за мету висвітлити напрямки міжнародного співробітництва Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського, які вважаємо продуктивними і перспективними.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Пріоритети гуманітарного розвитку України стосовно утвердження європейських демократичних цінностей, підтримані Президентом В.Ф.Януковичем, передбачають активну інноваційну діяльність у всіх сферах суспільного життя. Вироблення ефективної державної політики у сфері науки, стимулювання її інноваційного розвитку, пошук дієвих механізмів потребує творчого врахування досвіду європейських країн і можливостей його впровадження в українську практику [4].

Ефективність управління міжнародною діяльністю вищого навчального закладу залежить від чіткого визначення цілей, стратегії і тактики розвитку системи вищої освіти в цілому, а також міжнародної діяльності конкретного закладу, його активності, ресурсів і досвіду роботи.

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського – один з найстаріших на півдні України. Міжнародне співробітництво з закордонними партнерами дозволяє використовувати передовий досвід щодо функціонування навчального закладу в умовах сучасного світу.

Коллектив університету поділяє демократичні цінності освіти на шляху до євроінтеграції та співдружності з академічними, науковими та творчими закладами різних континентів. З метою координації діяльності, спрямованої на розвиток міжкультурної комунікації й інтернаціоналізації університетської спільноти, в університеті створено відділ з міжнародних зв'язків.

МНУ – член Великої Хартії університетів, член Європейської Асоціації Науки та Освіти (EASE). Налагоджено тісну співпрацю з посольствами, науково-дослідницькими центрами, урядовими та громадськими організаціями світу і укладено угоди про співробітництво з Академією Свентокшиською імені Яна Коханевського (філія в Пьотркові Трибуналь-

ським) (Польща); Центром міжнародного співробітництва Міністерства закордонних справ Ізраїлю; Умеа університетом (Швеція); Інститутом культури і історії німців Північно-Східної Європи (Німеччина); Чжецзянським педагогічним університетом (КНР); Корпусом Миру США в Україні (США); Інститутом Європейської освіти (INSE) (Німеччина); Університетом “Св. Климент Охридски” (педагогічний факультет) (Македонія); Вищою школою педагогіки ім. кардинала Августи Хлонди (Польща); Інститутом психології Люблінського католицького університету (Польща); Вашингтонським університетом (м. Сент-Луїс) (США); Корейською агенцією міжнародної співпраці (KOICA) (Республіка Корея); Німецькою академічною службою обмінів (DAAD) (Німеччина); Ізраїльським культурним центром в м. Одеса при Посольстві Держави Ізраїль в Україні (Держава Ізраїль); науково-дослідницьким центром “Ryan Research International” (США); Національною авіаційною академією Азербайджану (Азербайджан); організацією греків “Нова Еллада” (Греція); Російським державним Ермітажем (Росія); Познанським університетом імені Адама Міцкевича (Польща); міжнародною організацією “Stella 100” (Швеція) тощо.

Професорсько-викладацький склад університету плідно працює у галузі науки, підтвердження цьому – участь у майже 100 закордонних міжнародних науково-практичних конференціях упродовж останніх років. Серед них: міжнародні науково-практичні конференції “Криза, скорочення, роздуми – що академія може зробити для порятунку суспільства” (2009 р.), “Від витоків університетів Європи до університетів глобалізації” (2008 р.), “Управління університетською цілісністю” (2007 р.) (м. Болонья, Італія); міжнародна наукова конференція “Примусова праця в гітлерівській Німеччині” (м. Берлін, Німеччина); міжнародна наукова конференція “Культурні, етнічні та релігійні відносини протягом історії” (м. Краків, Польща); міжнародні науково-практичні семінари “Дотримання прав людини у вищих навчальних закладах” (м. Умеа, Швеція); міжнародна наукова конференція “Психологічні аспекти інноваційних змін в організаціях та організаційному управлінні” (м. Катавіце, Польща); міжнародна наукова методично-освітня конференція “Стан і потреби українського шкільництва в Польщі” (м. Щецин, Польща); міжнародний науковий симпозіум українців (м. Оломоуц, Чехія); міжнародна науково-практична конференція “Актуальные проблемы педагогики искусства” (м. Могильов, Білорусь) тощо.

Міжнародне визнання отримала наукова діяльність університету щодо проведення дослідження у спільному міжнародному проекті “Спостереження оптичних транзєнтів гам-

ма-спалахів в Інституті астрофізики Андалусії (м. Гранада, Іспанія). Серед країн-учасниць – Україна, Росія, Іспанія, Чехія, Франція, Індія, Нова Зеландія.

У рамках підписаних угод 415 викладачів та студентів щороку відряджаються до різних країн світу для педагогічної роботи, навчання, підвищення кваліфікації, стажування, участі у міжнародних науково-практичних семінарах, літніх школах, фестивалях, чемпіонатах Європи та світу. Серед них: доцент кафедри фізики і астрономії Панько О.О. – факультет астрономії і фізики Університету Св. Марії (Канада); викладачі кафедри іноземних мов Шмотіна О.В. – Умеа університет (Швеція); Коган Г.В., Шиян Т.В. – Фольк університет (Швеція); Гордієнко О.І. – Руанський університет (Франція); Айзікова Л.В. – Шведський Інститут (Швеція); викладач кафедри німецької філології та перекладу Федоренко Д.С. – Людвіг-Максиміліан університет (Німеччина); викладач кафедри романогерманської філології Шапочка К.А. – Умеа Університет (Швеція); викладач кафедри інформатики Богданов О.С. – Університет Беміджи (США); доцент кафедри інформатики Гузій С.С. – Інститут астрофізики (Іспанія); викладачі кафедр загальної та вікової психології та теоретичної та прикладної психології Литвиненко І.С., Васильєв Я.В., Докторович М.О., Мазур В.М., Кузнецова С.В. – Вища школа педагогіки імені кардинала Августи Хлонди (Польща); викладач кафедри археології, давньої та середньовічної історії Смирнов О.І. – Афіньська Академія (Греція); викладач кафедри загального та прикладного мовознавства Маврокордато В.О. – Афіньська Академія (Греція); доцент кафедри фізики, завідувач астрономічної обсерваторії Хейфець І.М. – Хайфський Техніон та Тель-Авівський університет (Держава Ізраїль) та інші.

МНУ імені В.О.Сухомлинського щорічно приймає волонтерів світових організацій для викладання мови і культури – з 1994 р. представників Корпусу Миру США в Україні, з квітня 2009 р. – волонтерів Корейської агенції міжнародного співробітництва KOICA, КНДР. Наш університет був першим у регіоні вищим навчальним закладом, який прийняв волонтера із США для викладання іноземної мови у 1994 році.

Один із напрямків роботи відділу з міжнародних зв'язків нашого навчального закладу – поглиблення міжнародного співробітництва в галузі освіти з метою підтримки обдарованої молоді відповідно до Державної цільової програми роботи з обдарованою молоддю на 2007–2010 рр. (постанова КМУ № 1016 від 08.08.2007 р.). Студенти та аспіранти МНУ імені В.О.Сухомлинського навчаються та проходять стажування у різних організаціях, що підтверджує високу кваліфікацію наших

майбутніх випускників: Бундестаг Німеччини (Німеччина); Корейський провідний технічний інститут (KAIST) (Республіка Корея), який є першим за рейтингом у системі вищої освіти цієї країни; Констанц Університет (Німеччина); Чжецзянський класичний університет (КНР); Університет Регенсбург (Німеччина); Вища Народна школа (Södra Vätterbygdens folkhögskola) (Швеція); Європейський Інститут Освіти (INSE) (Німеччина); Рурський університет (Франція) тощо.

Розуміння необхідності діалогу з колегами різних континентів, неможливості ізоляції в освітянському просторі одної країни, привело до застосування у навчальному процесі сучасних освітніх можливостей, серед яких – запровадження дистанційного навчання студентів, аспірантів та викладачів в Умеа Університеті (Швеція) за курсом “Дотримання прав людини. Демократія та гендерний підхід”.

Не потребує підтвердження теза про те, що іноземна мова – міцна зброя у вирішенні багатьох спільних проблем у різних галузях розвитку суспільства, в освіті – зокрема. Грунтовні знання, які отримують студенти університету, дають їм реальні можливості продовжити навчання за спеціальністю у провідних університетах різних країн.

З вересня 2010 р. на факультеті іноземної філології започатковано проведення спільних лінгвістичних досліджень з науково-дослідницьким центром “Ryan Research International” (США) за темою “Особливості перекладу на українську мову неособових форм дієслів англійської мови”.

За результатами наукових досягнень викладачі Інституту історії та права університету щорічно запрошуються для проведення лекцій у відомих університетах світу – Єльського університету (США); Афіньської Академії (Греція); Стокгольмського університету (Швеція); Мельбурнського університету (Австралія); Геттінгемського університету (Німеччина); Ханджайського університету (КНР) тощо.

З метою євроінтеграції організуються ознайомчі візити студентів та професорсько-викладацького складу університету до країн Євросоюзу для ознайомлення з роботою штаб-квартири Ради Європи, Європейського суду з прав людини, Європарламенту, Палацу миру, Міжнародного суду ООН.

З офіційними візитами та у рамках співпраці до МНУ імені В.О.Сухомлинського для проведення заходів різного характеру прибувають іноземні фахівці: Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Словаччина в Україні пан Урбан Руснак (Словаччина); Генеральний консул Греції в Україні Герасимос Даваріс (Греція); радник Посольства Держави Ізраїль в Україні Фелікс Міндель (Ізраїль); перший секретар Посольства Держави Ізраїль в Україні Марк Довев (Ізраїль); координатор

Департаменту охорони здоров'я та освіти І.Віклунд (Швеція); експерт з комунікацій ЄС Ж.Делонуа; представники органів самоврядування Литви С. Жермскис, Р. Рима-шайтис та И.Ригаїтис; доктор педагогічних наук, професор Інституту педагогічних наук М.Піндера (Польща); професор та викладач Південно-Арканзаського університету Д.Мерфі та Н.Мерфі (США); представник ізраїльського відділення компанії “Hewlett Packard” (Ізраїль); професор Афіньської академії І.Віталіотіс (Греція); директор з наукових досліджень, лектор Умеа університету Л.Споландер (Швеція); проректори Інституту Європейської освіти (Німеччина); професор Лінкольн університету Н.Хіерманс (США); асистент професор Ерлам Коледжу доктор С.М.Фадем (США); професор Веллеслі Коледжу Ф.Колл (США); співробітник науково-дослідницького центру “Райан” В.Л.Х'юстон (США); співробітник Плімутського університету імені Св. Марка та Св. Джона О.Фроловс (Велика Британія); лектори Німецької служби академічних обмінів (DAAD) А.Гайтнер та М.Ельріх (Німеччина) та інші.

За підтримки Посольств Корейської Республіки, Республіки Греція та Держави Ізраїль в Україні у 2009 р. в університеті відбулося відкриття чотирьох культурних центрів, а саме: Центр ізраїльської культури, Центр грецької культури, Центр німецької мови та культури, Центр корейської культури. Завдяки роботі центрів перед студентами університету відкрилися нові можливості: вивчення корейської, новогрецької та івриту; знайомство з історією та культурою інших народів; участь у різноманітних програмах обміну; знайомство з видатними представниками держав; відвідування лекцій тощо.

Міжнародна діяльність університету знаходиться на етапі активного розвитку і спрямована на забезпечення якісної підготовки студентів, розширення освітніх, наукових та культурних зв'язків та позиціонування університету у країнах-партнерах як перспективного ВНЗ, що динамічно розвивається.

**Висновки.** Таким чином, як і інші суспільні інститути, освіта, під впливом всеохоплюючого процесу інтернаціоналізації життя, стає все більш відкритою для міжкультурної взаємодії. Міжнародне співробітництво вищого навчального закладу є необхідним і перспективним з огляду на проектування майбутньої освітянської практики, особливо з урахуванням процесів все більш динамічної інтеграції національних освітніх просторів.

#### Література

1. Васильєв О. Роль вітчизняної науки та високіх технологій у входженні України до європейського інтеграційного простору. – <http://www.viche.info>
2. Гуляєва Н.М. Вища європейська освіта в Україні // Освіта України. – № 3. – С.12.